

Duurzaamheid is niet meer voor softies

DOOR RENÉ BOOGAARTS

Impact investing wordt steeds belangrijker voor pensioenfondsen. Samen met Pensioenfonds Zorg en Welzijn ontwikkelt vermogensbeheerder PGGM modellen om die impact te kwantificeren. 'Verantwoording schept verplichtingen', zegt PGGM-specialist Piet Klop.

In 2015 sprak het Pensioenfonds Zorg en Welzijn (PFZW) het voornemen uit om vóór eind 2020 twintig miljard euro belegd te hebben in impact-investeringen, ongeveer 10% van het belegd vermogen. 'Dat gaan we waarschijnlijk niet halen. We blijven vermoedelijk steken op zo'n 18,5 miljard', vertelt Piet Klop, Senior Advisor Responsible Investment bij PGGM, de vermogensbeheerder van het pensioenfonds. 'Dat is aan de ene kant jammer, maar het toont aan de andere kant dat we zorgvuldig met het geld van de pensioen-deelnemers omgaan. Het is immers de bedoeling dat er rendement mee gehaald wordt.' Dezer dagen werkt PFZW aan een nieuw meerjarenplan. Klop kan daar nog niks over zeggen, maar het is duidelijk dat het pensioenfonds de komende jaren doorgaat op de weg om meer aan impact investing te doen.

'Duurzaamheid was voor softies', zegt Klop met enige zelfspot, want hij is er al vanaf zijn studie land- en watermanagement in Wageningen mee bezig. Zo werkte hij onder meer voor de Wereldbank en deed hij ontwikkelingswerk in Jemen, voordat hij in 2011 bij PGGM aan de slag ging. Duurzaamheid is al lang geen zaak meer voor softies. Het is de laatste jaren een echt issue geworden in de financiële wereld. 'Naast rendement en risico is er een belangrijke factor bijgekomen: wat betekenen onze beleggingen voor mens, milieu en maatschappij?', zegt hij.

Harde werkelijkheid

'Duurzaamheid is vooral een issue geworden omdat ook financiële instellingen worden geconfronteerd met fysieke

Waterschaarste is er gewoon, de stijging van de zeespiegel valt niet te ontkennen. Dat levert risico's op voor je portefeuille waar je rekening mee moet houden.

wetmatigheden als klimaatverandering, en sociale ontwikkelingen als toenemende ongelijkheid. Waterschaarste bijvoorbeeld is er gewoon, de stijging van de zeespiegel valt niet te ontkennen. Dat levert risico's op voor je portefeuille waar je rekening mee moet houden. Het oplossen van grote milieuproblemen was lang een zaak voor overheden, maar langzaam krijgt ook de particuliere sector er oog voor. Eerst vanwege de risico's, maar in toenemende mate vanuit de wens om een positieve bijdrage te leveren', zegt Klop. Hij denkt even na, en voegt er dan aan toe dat 'verlicht eigenbelang' op de achtergrond altijd wel een rol zal blijven spelen, al was het maar omdat het negeren van overduidelijke misstanden je reputatie schade berokkent. 'En', zegt hij glimlachend, 'je vertelt thuis liever dat je met klimaatoplossingen bezig bent dan dat je de hele dag achter een Bloomberg-terminal hebt gehangen.'

'Misschien zorgt aandacht voor maatschappelijke en milieuproblemen uiteindelijk ook wel voor een betere beleggingsportefeuille. Er wordt in toenemende mate gevraagd naar het nut van je beleggingen: wil je deel van de oplossing zijn of deel van het probleem? Zo'n 70% van de pensioendeelnemers van het PFZW, veruit de grootste klant van PGGM, staat positief tot heel positief tegenover duurzaam beleggen. Dat was ook wel te verwachten. Mensen die in de zorg werken, hebben het immers over het algemeen goed met de medemens voor. Het is aan ons om dat in goede banen te leiden, want het uitbetalen van pensioenen staat uiteraard op één', zegt Klop. De uitslag van een recent onderzoek onder deelnemers van PFZW waaruit die 70% naar voren kwam, bevestigde dat PGGM op de juiste weg zit.

Rendement

'Iedereen wil natuurlijk armoede en kinderarbeid bestrijden, maar wie wil er ook echt pensioen voor inleveren? Daarom mikken wij op pensioenen met impact,

zonder risico's te nemen die we niet kunnen overzien. Pensioenfondsen blijven risico-averse organisaties. Ze kunnen ook niet in de impact-frontlinie staan zoals overheden of filantropen als Bill Gates. Onze beleggingen in Afrika bijvoorbeeld, waar je echt impact kunt hebben, zijn op de vingers van één hand te tellen. Maar wat wij pensioenfondsen wél kunnen, is bewezen successen uitvergroten en vermenigvuldigen.'

Klop voegt er meteen aan toe dat hij zich er persoonlijk weleens ongerust over maakt dat de meeste betrokkenen met langzame oplossingen komen terwijl de grote wereldproblemen om een snelle aanpak schreeuwen. 'Wij kijken elk kwartaal naar de financiële resultaten, maar het gaat vaker over de dekkingsgraad dan over hoe de wereld er over vijftig jaar bij ligt. De financiële sector blijft kortzichtig.' Klop denkt even na over wat hij net gezegd heeft, en corrigeert zijn woorden. 'Kortzichtig is te negatief. We zijn bijziend.'

Wel heeft PGGM onlangs samen met herverzekeraar Munich Re een soort landkaart gemaakt waarop de klimaatrisico's van vastgoedbeleggingen worden weergegeven. 'Wanneer loopt Miami onder water, bijvoorbeeld? Misschien is dat pas over vijftig jaar, maar je moet er nu al rekening mee houden. Wanneer zou je je vastgoedbeleggingen daar moeten verkopen?' Direct voegt Klop er deemoedig aan toe dat je ook in dat opzicht flink mis kunt zitten. 'Zo dachten wij dat de grootste bedreiging voor het Californische energiebedrijf PG&E een acuut watertekort zou zijn, waardoor de koeling niet goed zou werken. Maar het bleken bosbranden en schadeclaims te zijn waaraan PG&E bijna ten onder ging.'

Klop wijst vervolgens ook op overheidsbeleid waarop PGGM

moet inspelen. 'Kijk bijvoorbeeld naar de energietransitie, want die gaat nu heel snel. Als we EU-commissaris Frans Timmermans mogen geloven, gaat er de komende tien jaar heel veel gebeuren. Daarop sorteren we voor door meer in bedrijven te beleggen die carbon-efficiënt zijn of klimaatoplossingen bieden.'

Tompoezen

'Beleggingsportefeuilles zijn als tompoezen', meent Klop. 'Onderin zit de rottigheid, beleggingen waar je eigenlijk liever uit wilt – en uit veel ervan zijn we al gestapt, zoals tabak en wapens. De bovenkant is waar we juist wel willen zitten, impact beleggingen, beleggingen die een deel van de oplossing zijn. Middenin zit de pudding, waaronder de index-beleggingen, waarop we meer grip willen hebben. Dankzij steeds betere data kunnen we daar tegenwoordig ook meer doen. In overleg met PFZW kijken we waar we eventueel van de index kunnen afwijken zonder dat dat te veel kost. We hebben voortdurend discussies over alle morele, financiële en strategische aspecten die daarbij komen kijken. Want als duidelijk is dat iets geen toekomst heeft, ben je eerder bereid over een korte pijn heen te stappen.'

De keuze om méér aan impact investing te doen, meer geld te steken in het roze fondantlaagje van de tompoes, wordt uiteindelijk gedreven door de wens van de pensioen-deelnemers. 'ESG-beleggen gaat vooral over de vraag h^óe je iets doet, 'how to do things right', waarbij je alles in je berekeningen betreft: rendement, risico en duurzaamheid. Maar het gaat ook om 'doing the right things', en dat is impact investing. Toen ik hier negen jaar geleden kwam, dacht ik: nu gaat het beginnen. Maar het bleek toen vooral te gaan over wat we niet meer wilden en het beleggingsproces. Het heeft even geduurd, maar nu gaat het over wat we willen bereiken. Daarvoor koos PFZW in 2015 vier thema's: klimaat, water, voedsel en gezondheid. Klimaat omdat het de portefeuille gaat raken. Gezondheid is voor PFZW natuurlijk een no-brainer. En we kozen voor water en voedsel omdat we daar als Nederland goed in zijn en we kunnen aanhaken bij experts en initiatieven. Het ging om drie dingen: Wat kunnen we? Water en voedsel. Wat willen we? Gezondheid. En wat moeten we? Klimaat. 'Beleggen in oplossingen' noemden we het.'

ESG-beleggen gaat vooral over de vraag h^óe je iets doet: 'how to do things right'. Maar het gaat ook om 'doing the right things'. En dat is impact investing.

Wij mikken op pensioenen met impact, zonder risico's te nemen die we niet kunnen overzien.

Track record

Twintig miljard euro investeren in impact investing voor het einde van 2020 lijkt PFZW niet te halen, maar Klop gaat ervan uit dat de mogelijkheden de komende jaren flink zullen toenemen. Waterstof is volgens Klop een duidelijk grote kanshebber. 'Het is niet alleen handig voor het aandrijven van auto's, maar vooral een goede manier om via windmolens of zonnepanelen opgewekte energie in op te slaan. Er wordt momenteel maar weinig in geïnvesteerd omdat de projectomvang te klein is of de risico's te groot zijn. Dat is nu nog meer een taak voor venture capitalists of private investeerders. Pensioenfondsen zullen volgen, maar hebben eerst succesvolle voorbeelden nodig, track records, een netwerk en voldoende expertise.'

Net zoals risico en rendement zou ook impact gemeten moeten kunnen worden, erkent Klop. 'Daar zit ik middenin, want als je pensioenen met impact wilt leveren, moet je die impact ook duidelijk maken. De meeste bedrijven rapporteren echter nog nauwelijks over hun impact. Gek eigenlijk', zegt hij. 'Maar er zijn uitzonderingen, zoals DSM en Philips Medical Systems, waar bijgehouden wordt hoeveel mensen baat hebben bij hun medische apparatuur.'

Een paar weken geleden sprak ik met McDonalds. Nu wordt de wereld er in het algemeen niet beter van als mensen meer hamburgers eten, maar in dat gesprek ging het onder meer over de manier waarop zij tegen arbeidsrechten aankijken. Komen mensen tijdens de coronacrisis meteen op straat te staan of blijft McDonalds hen betalen? En wat doen ze om de uitstoot van broeikasgassen, ontbossing en watergebruik in de vleesketen terug te dringen? Hoe ziet het bedrijf er over tien jaar uit? Verkopen ze dan plantaardige hamburgers?'

Metten

Met collega's APG, British Columbia Investment Management Corporation en Australian Super identificeert PGGM nu bedrijven die een positieve bijdrage leveren aan de Sustainable Development Goals (SDGs) van de VN. 'We hebben daarvoor een asset owners platform gebouwd waarmee we nu voor twaalf van de zeventien goals objectief kunnen vaststellen hoe groot die bijdrage is, als percentage van de omzet. De overige vijf zijn meer een kwestie van beleid en gedrag van ondernemingen, zoals gender equality. Daarvoor wordt nog een methodiek ontwikkeld.'

Voor het meten van tastbare impact, zoals vermeden CO₂-emissies, kubieke meters bespaard water, of aantallen patiënten met betere zorg, maakt PGGM ook deel uit van een werkgroep onder de paraplu van DNB, die zich volgens Klop ook bekommert om de bijdragen die financiële instellingen kunnen leveren aan mens en milieu. Die werkgroep probeert het pad te effenen voor het meten en rapporteren van de impact die ondernemingen hebben op het gebied van de SDGs. 'Het lijkt te werken', zegt Klop. 'Bedrijven gaan meer rapporteren. Daar is het ook allemaal om begonnen. Verantwoording schept verplichtingen. En dat is goed.' «

CV

Piet Klop is Senior Advisor Responsible Investment bij PGGM Investments. Voor hij in juli 2011 bij PGGM Investments aan de slag ging, was hij werkzaam voor het World Resources Institute in Washington en bekleedde hij verschillende posities bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken en in het bedrijfsleven. Hij werkte ook als waterspecialist voor de Wereldbank en de Verenigde Naties. Klop heeft een Master behaald in Water Resources Management aan de Wageningen University en in Applied Environmental Economics aan de University of London.